Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Кафедра психології і педагогіки

ПСИХОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ОСОБИСТОСТІ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	*Третій (освітньо-науковий)*
Галузь знань	*05 Соціальні та поведінкові науки*
Спеціальність	*053 Психологія*
Освітньо-наукова програма	*Психологія*
Статус дисципліни	*Вибіркова*
Форма навчання	*заочна*
Рік підготовки, семестр	*2 курс, другий (четвертий) семестр*
Обсяг дисципліни	*5 кред. ЄКТС / 150 годин*
Семестровий контроль/ контрольні заходи	*Екзамен*
Розклад занять	*Лекції:* *Практичні заняття:* *https://my.kpi.ua та https://schedule.kpi.ua*
Мова викладання	*Українська*
Інформація про керівника курсу / викладачів	*Лектор і практичні: професор, д. психол. н., професор кафедри психології і педагогіки, Ложкін Георгій Володимирович, lozhkin.heorhii@lll.kpi.ua, +380507165760*
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни «Психологічна безпека особистості» є психологічний аспект безпеки людини в різноманітних видах діяльності і в умовах соціального середовища. «Психологічна безпека особистості» – галузь наукової психології, яка вивчає психологічні загрози різного походження, що набувають вельми широкого впливу у сучасному світі. Визначення стратегій забезпечення психологічної безпеки людини в життєвому середовищі обумовлює актуальність вивчення дисципліни "Психологічна безпека особистості".

Відповідно до вимог ОНП **метою дисципліни** є формування у аспірантів:

- здатності розглядати психологічну безпеку особистості як міждисциплінарну галузь наукового знання;
- здатності аналізувати джерела психологічних загроз на різних рівнях;
- здатності використовувати знання з проблем психологічної безпеки особистості, які є актуальними у сучасному суспільстві та виробництві.

Навчальну базу дисципліни «Психологічна безпека особистості» становлять знання отримані при вивченні різноманітних курсів, що спрямовані на розкриття загальних закономірностей і механізмів безпеки особистості, а також формування вмінь та навичок науково-обґрунтовано пояснювати психологічні факти.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- ключових понять, теорій та закономірностей, що складають категоріальний апарат психологічної безпеки особистості (ЗН 4);
- базових категорій психологічної безпеки особистості (ЗН 10);
- психологічних механізмів і закономірностей безпечної поведінки індивіда та соціальної групи (ЗН 9);
- можливих наслідків порушення психологічної безпеки суб'єктів (ЗН 12);
- принципів використання психологічних відомостей для вирішення проблем безпеки, які виникають у соціальному середовищі та виробництві (ЗН 14)

уміння:

- аргументовано доводити власні погляди на актуальні проблеми психологічної безпеки особистості (УМ 6)
- аналізувати психологічні загрози у соціальній сфері (УМ 13)
- використовувати психологічні знання при реалізації професійних функцій (УМ 15)

У результаті засвоєння дисципліни аспіранти зможуть:

- проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових та складних ідей та соціально-психологічних явищ (ЗК 2);
- виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (ФК 1);
- всебічного аналізувати соціально-психологічні процеси, моделювати та прогнозувати результати в соціальній сфері та поведінці людей (ФК 6);
- знаходити, обробляти й аналізувати необхідну інформацію для рішення проблем й прийняття рішень (ФК 9);
- забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших (ФК 11);
- використовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних) (ФК 13).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта lozhkin.heorhii@lll.kpi.ua, месенджер Telegram.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни аспіранту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Філософські засади наукової діяльності» та «Іноземна мова для наукової діяльності», «Методологія наукових досліджень», «Теоретичні і методологічні проблеми психології», «Психологія життєвого середовища», «Психологія наукової і технічної творчості», що входять до циклу обов'язкових (нормативних) дисциплін ОНП.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання	**14**	2	-	12
Тема 2. Природні та соціальні загрози безпеки особистості	**12**	-	2	10
Тема 3. Індивідуально-психологічні якості особистості та безпека	**12**	-	-	12
Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності	**14**	2	2	10
Тема 5. Прийоми психічної саморегуляції	**12**	-	-	12
Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості	**14**	**-**	2	12
Тема 7. Діяльність та її безпека	**12**	-	-	12
Тема 8. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності	**12**	2	-	10
Тема 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості	**12**	-	-	12
Тема 10. Психологічна безпека освітнього середовища	**12**	-	-	12
Тема 11. Економічна безпека особистості	**14**	-	-	14
Тема 12. Соціально-психологічна безпека особистості	**20**	**-**	6	14
Всього годин	**150**	**6**	**6**	**138**

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Волянюк Н.Ю. Безпека і надійність суб'єкта праці / Н.Ю. Волянюк, Г.В. Ложкін / Психологія праці. - Хмельницький: ХНУ, 2013. – С. 87-116.
2. Ложкін Г.В. Психологія праці : навч.посібник / Г.В.Ложкін,Н.Ю.Волянюк, О.О.Солтик; за заг.ред. Г.В.Ложкіна. – Хмельницький : ХНУ, 2013 . 191 с.
3. Ложкин Г. В. Практическая психология в системах «человек-техника» : учеб. по-собие / Г. В. Ложкин, Н. И. Повякель. К. : МАУП, 2003. 296 с.
4. Малхазов О. Р. Психологія праці : навч. посібник / О. Р. Малхазов. К. : ЦУЛ, 2010. 208 с.
5. Котик М.А. Психология и безопасность. Таллин «Валтус» / М.А. Котик 1987. 440 с.

4.2. Допоміжна література:

1. Волянюк Н.Ю. Довіра як психологічна детермінанта безпеки особистості / Н.Ю.Волянюк // Актуальні проблеми модернізації законодавства та освіти в умовах євроінтеграційного поступу України : матеріали міжнар.наук.-практ.конф. Чернігів : Десна Поліграф, 2016. С. 53-54.
2. Волянюк Н.Ю., Ложкін Г.В. Наукові маркери психологічної безпеки особистості майбутнього фахівця технічного профілю. Професійне становлення особистості. 2015. №4. С. 36-42.

3. Волянюк Н.Ю., Ложкін Г.В., Староконь Є.Г. Предиктори психологічної вразливості особистості. Соціально-психологічний портрет військового професіонала : Зб. доп. Міжнародної науково-практичної конференції 14-15.12.2017 м. Житомир. ЖВІ ім. Є.П. Корольова. С. 10-12.
4. Геберт Д., Розенштиль Л. фон. Организационная психология. Человек и организация / пер. с нем. Харьков : Изд-во «Гуманитарный Центр О.А. Шипилова», 2006. 624 с.
5. Ложкін Г.В. Безпека в команді: психологічний ракурс аналізу. Науковий журнал Габітус. Вип.37, 2022. С.154-158. http://habitus.od.ua/journals/2022/37- 2022/28.pdf
6. Примак Ю.В. Психологічна безпека дітей та молоді у сімейному середовищі : монографія / за ред. О.Ю. Дроздова. Чернігів : Видавництво «Десна Поліграф», 2019. 243 с.
7. Рибальченко О.М. Порушення мотивації – психологічна загроза безпеці особистості. Науковий журнал Габітус. Вип.38, 2022. С.116-121. http://habitus.od.ua/journals/2022/38-2022/19.pdf
8. Рибальченко О.М. Психологічні загрози – компонент безпеки особистості. Науковий журнал Габітус. Вип.32, 2021. С.104-109. http://habitus.od.ua/journals/2021/32-2021/17.pdf
9. Шароватова О. Безпека особистості як соціокультурний феномен. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2014. № 4 с. 66.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	**Тема 1. Психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання** Поняття про об'єкт, предмет та завдання психології безпеки. Історія психології безпеки Визначення поняття «психологічна безпека» і її основні категорії. Міждисциплінарні зв'язки «Психологічної безпеки особистості». Методи дослідження різноманітних загроз. **Завдання на СР:** 1. Дати обґрунтування щодо визначення базових категорій психології. 2. Виділити психологів, що внесли суттєвий вклад в історію розвитку психології безпеки та охарактеризувати їх науковий доробок. 3. Розкрити взаємозв'язок рівнів психічного відображення. 4. Розкрити особливості свідомості як ідеального відображення. 5. Привести приклади використання методів дослідження у межах галузі "Психологічна безпека особистості".
2	**Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності** Психологічні механізми захисту: раціоналізація, витіснення, забування, проекція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, сублімація. Структура захисного механізму та його компоненти: когнітивний, емоційний, поведінковий. Фактори психологічної стійкості суб'єкту діяльності: соціальні та особистісні; ознаки психологічної стійкості; індивідуальні особливості нестійкої поведінки, схильність до нещасних випадків та травматизму. Копінг та захисна поведінка: теоретичні передумови і сучасні концепції. **Завдання на СР:** 1. Охарактеризувати основні відомі вам механізми психологічного захисту (раціоналізація, витіснення, забування, проекція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, сублімація). 2. Навести приклади використання психологічних механізмів захисту, пояснити їх сенс та функції у кожному запропонованому випадку. 3. Охарактеризувати когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти захисного механізму. 4. Охарактеризувати деструктивну поведінку у професійній діяльності.

	5. Дослідити основні ознаки психологічної стійкості та індивідуальні особливості нестійкої поведінки.
3	**Тема 8. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності** Аналіз функціональних станів суб'єкта діяльності як фактор безпечної трудової діяльності. Динаміка працездатності і стомлення. Праксичні стани. Монотонія, нервово - психічне напруження, стрес та тривожність як фактори травматизму. Методи дослідження праксичних станів. Створення психологічного настрою на безпеку; стимуляція та навчання безпечної діяльності; правила та інструкції як засіб попередження небезпеки; психологічний вплив сенсорно-перцептивної інформації на безпеку; роль усвідомлення небезпеки; аналіз нещасних випадків як спосіб боротьби з небезпекою. Організація режиму праці та відпочинку. **Завдання на СР:** 1. Розкрити особливості безпеки інтерфейсної взаємодії. 2. Охарактеризувати деструктивну поведінку у професійній діяльності. 3. Дослідити вплив нервово - психічного напруження, стресу та тривожності на можливість виникнення травматизму. 4. Розглянути можливості навчання безпечної діяльності. 5. Охарактеризувати індивідуальні особливості нестійкої поведінки, схильність до нещасних випадків та травматизму. 6. Розкрити значення аналізу нещасних випадків як способу боротьби з небезпекою.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

сформувати у аспірантів:

- уміння аналізувати психологічні загрози різного походження;
- засвоєння психологічних методів діагностування праксичних станів;
- досвід застосування методів діагностики психологічних загроз на рівні індивіда, соціальної групи;
- уміння застосовувати психологічні знання при реалізації професійних функцій.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	**Тема 2. Природні та соціальні загрози безпеки особистості** 1. Структура та основні риси характеру. 2. Тісний зв'язок характеру з психологічними властивостями особистості, що у купі складають предмет психології індивідуальних відмінностей. 3. Можливості діагностики характерологічних особливостей особистості. 4. Діагностика характерологічних особливостей особистості у процесі роботи над тестом Леонгарда-Шмішека. **Завдання на СР:** 1. Скласти власну психологічну характеристику на основі отриманих даних. 2. Проаналізувати, яким чином акцентуації впливають на особистий процес соціально-психологічної адаптації.
2	**Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності.** 1. Механізми психологічного захисту: повноцінні, прикордонні, примітивні. 2. Аналіз взаємовідносин копінгу та психологічного захисту. 3. Стратегії подолання: просоціальні, асертивні, асоціальні, маніпулятивні, пасивні. 4. Робота над опитувальником «Індекс життєвого стилю» Плутчика – Келлермана – Конте.

	Завдання на СР: 1. Охарактеризувати механізми психологічного захисту: раціоналізація, витіснення, проекція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, компенсація, сублімація. 2. Здійснити порівняльний аналіз копінг поведінки та психологічного захисту особистості в умовах здоров'я та хвороби. 3. Опанувати основними прийомами фіксації і оцінки стратегій копінг поведінки.
3	**Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості** 1. Основні причини виникнення та структура конфлікту. 2. Способи та можливості управління конфліктною ситуацією. 3. Основні стратегії розв'язання конфліктів та вирішення конфліктних ситуацій. 4. Визначити індивідуальні стратегії розв'язання конфліктів та можливості моделювання різноманітних варіантів вирішення конфліктних ситуацій за допомогою виконання тесту Томаса Кілмана. **Завдання на СР:** 1. Проаналізувати особливості творчого перетворювального характеру науково-технічної діяльності. 2. Викласти свої роздуми щодо проблеми соціальної відповідальності за результати майбутньої професійної діяльності в контексті суспільної безпеки

6. Самостійна робота аспірантів

Здобувачі вищої освіти самостійно опрацьовують питання за всіма темами в теоретичному або практичному аспекті. Самостійна робота з навчальної дисципліни «Психологія безпеки особистості» включає: поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації.

У процесі самостійної роботи здобувачі вищої освіти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- робота з довідковою літературою.

Види самостійної роботи здобувача освіти :

- підготовка до аудиторних занять – 104 год;
- підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;
- підготовку до іспиту – 30 год.

Загалом – 138 год.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь аспіранта на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг аспіранта з

дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) аспірантом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. Аспірант, який виконає відповідні завдання (відповість на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Аспірант на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від аспірантів до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між аспірантами і викладачем на лекції. На практичних заняттях аспіранти фокусують свою увагу на аналізі соціально-психологічних явищ у суспільстві та оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського https://kpi.ua/files/honorcode.pdf, Положення про систему запобігання академічному плагіату https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси https://kpi.ua/academic-integrity

Серед технологічних рішень у рамках протидії порушенням академічної доброчесності в рамках вивчення курсу «Теоретичні і методологічні проблеми психології» можна відзначити: перевірку підготовленого реферату на плагіат. Перевірка здійснюється в Системі виявлення збігів/ідентичності/схожості тексту від компанії Юнічек. У разі виявлення академічного плагіату у роботах працівників та здобувачів вищої освіти Університету автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства, у тому числі, передбачених Законом України про освіту.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: https://kpi.ua/code, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.
Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.
Семестровий контроль: екзамен

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої освіти з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) підготовка доповіді та виступ на семінарських заняттях, групове обговорення питань семінарських занять;

2) виконання модульної контрольної роботи;
3) екзаменаційна контрольна робота.

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів – 12 балів (максимальна кількість балів на 1 занятті – 4):

активна участь в обговоренні дискусійних питань. надання повної, аргументованої, логічно викладеної доповіді чи відповіді, вираження власної позиції з дискусійних питань або правильне вирішення завдань із чітким і обґрунтованим поясненням. Доповнення відповідей інших здобувачів вищої освіти є слушними та логічними, значно збагачують дискусію.	4
надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями або порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування. Відповідь є здебільшого коректною, але містить деякі недоліки або помилки в деталях. Доповнення інших учасників можуть бути корисними, але є частково неповними або потребують уточнення	3
помірна участь у занятті. Надання частково правильних відповідей або вирішення завдань з певними помилками, які не суттєво впливають на загальний зміст відповіді, але вимагають корекції. Відповідь є неповною або не повністю обґрунтованою, з деякими логічними недоліками. Доповнення є частково доречними, але не завжди допомагають загальній дискусії або потребують додаткових пояснень.	2
пасивна присутність на занятті. Надання відповідей з серйозними помилками або неправильне вирішення завдань. Відповідь не має чіткої логіки або пояснення, помилки суттєво спотворюють суть питання. Відсутність або слабка аргументація, недостатнє пояснення. Доповнення інших учасників є неадекватними або без суттєвих аргументів, не сприяють розвитку дискусії.	1
відсутність участі на занятті або повна відсутність відповіді. Відсутність вирішення завдання або відповідей без логіки чи обґрунтування. Жодного корисного внеску у дискусію чи обговорення.	0

Здобувач вищої освіти отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу здобувача вищої освіти.

Викладач оцінює роботу здобувача вищої освіти на кожному семінарському занятті і виставляє оцінки в кампусі, в рубриці «Поточний контроль» після проведення семінарського заняття..

2. Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота складається з 38 тестових завдань, що відображають зміст всієї дисципліни. МКР проводитися за допомогою гугл-тестів на останній (передостанній) лекції. Доступ до МКР надається здобувачам вищої освіти лише під час лекції. Перескладати МКР не можна.

Максимальна кількість балів складає 38 (максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1):

Тестове завдання виконане правильно (кожне з 38)	1
Тестове завдання виконане не правильно (кожне з 38)	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів стартової складової:

RC = 12 + 38 = 50 балів

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

RE = 50 балів

Таким чином рейтингова шкала навчальної дисципліни складає **R = RC + RE = 100 балів.**

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (**RC**) не менше 60% від **RC.**

Умови допуску до семестрового контролю: здобувачі освіти, які не виконали всіх передбачених силабусом завдань й мають рейтинг нижче 60% до екзамену - **не допускаються**.

Семестровий контроль:

3. Екзамен

Необхідною **умовою допуску до екзамену** є рейтинг не менше 25 балів.

Екзамен проводиться в письмовій формі.

Час екзаменаційної контрольної роботи – 90 хвилин.

За виконання екзаменаційної контрольної роботи максимально можна отримати 50 балів.

Екзаменаційний білет містить 2 завдання (по 25 балів кожне) за тематичними розділами дисципліни:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення здобувачем вищої освіти власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	25-22
відповідь на поставлене питання, але неповна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення здобувача вищої освіти з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	21-18
достатньо поверхова відповідь на поставлене питання; неправильне розуміння суті питання; суттєві помилки у відповіді	17-15
неправильна відповідь на поставлене питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу; відсутність відповіді	0

У підсумку рейтингові бали, отримані за роботу на семінарських (практичних) заняттях, виконання модульної контрольної роботи та складання екзамену, підсумовуються та переводяться до оцінки за університетською шкалою відповідно до таблиці:

Кількість балів	*Оцінка*
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації аспірантам

При вивчені дисципліни «Психологічна безпека особистості» аспірант має користуватися, в першу чергу, літературою, яка визначена в основному списку і є у фондах науково-технічної бібліотеки імені Г.С. Денисенка. Додатковим джерелом інформації мають бути конспекти лекцій. Також аспірантам рекомендується знаходити через систему Інтернет матеріали новітніх психологічних досліджень.

Зміст дисципліни реалізується через опанування трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи. Опанування теоретичного блоку здійснюється в процесі роботи на лекціях та опрацювання літератури. На семінарських заняттях відпрацьовуються конкретні вміння та навички аналізу психологічного аспекту безпеки людини в різноманітних видах діяльності і в умовах соціального середовища, формуються комунікативні здібності, вміння аргументувати та відстоювати власну точку зору.

Опанування дисципліни «Психологічна безпека особистості» передбачає комплексний підхід при виборі форм та методів навчання. Суть такого підходу полягає в поєднанні лекційних

занять та різноманітних форм самостійної роботи, в тому числі: робота на семінарському занятті; підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах.

Семінарське заняття дає можливість виявити рівень підготовки до нього (виступ, участь в дискусії, висловлення власної думки). Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилання на джерела; обґрунтованість особистих висновків. У процесі роботи з літературою та конспектування важливо записувати бібліографічні відомості джерела та номери сторінок, з яких були запозичені думки для подальшого оформлення посилань на джерела. Підготовлені раніше матеріали обробляють, включають в роботу власний аналіз.

Позааудиторні заняття

Можлива участь аспірантів у неформальних гуртках, зокрема у відкритій групі PhD-інкубатор https://www.facebook.com/groups/2735550373369832/

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено професором, д. психол. н., професором кафедри психології і педагогіки, Ложкіним Георгієм Володимировичем

Ухвалено кафедрою психології і педагогіки (протокол № 14 від 14.05.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)

Орієнтовний перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. У чому полягають актуальні проблеми сучасного знання про людину?
2. Яке місце психології в системі сучасних наук про людину?
3. Які основні джерела психологічного знання?
4. Що таке методологія психології безпеки особистості?
5. Які підходи існують до визначення психологічної безпеки?
6. Які психологічні джерела забезпечення безпеки особистості?
7. Як взаємодія особистості з інформаційним середовищем впливає на її безпеку?
8. У чому полягає проблема інформаційно-психологічної безпеки?
9. Як психологія маніпуляцій пов’язана з загрозами безпеці особистості?
10. Які ознаки маніпулятивного впливу на людину у сучасному медіапросторі?
11. Що таке індивідуально-психологічна безпека особистості в процесі діяльності?
12. Які передумови безпечної поведінки людини з точки зору психології?
13. Які психологічні механізми захисту сприяють збереженню безпеки особистості?
14. Які існують індивідуальні стратегії досягнення відчуття безпеки?
15. Як пов’язані психологічна стійкість та безпечна поведінка?
16. Що таке психічна саморегуляція та які її основні стратегії?
17. Які методи саморегуляції найбільш ефективні у стані загрози?
18. Яким чином мотивація впливає на стратегії безпеки особистості?
19. Як стресові стани трансформують поведінку особистості у напрямку до/від безпеки?
20. Як підвищити рівень особистісної стресостійкості?
21. Як діяльність визначається як психологічна система?
22. Які небезпеки несе інформаційне перевантаження для психіки людини?
23. Які існують механізми захисту особистості у професійній діяльності?
24. У чому полягає забезпечення безпечної трудової діяльності?
25. Які теоретико-методологічні підходи використовуються у сфері психології праці та безпеки?
26. Які складники формують психологічну безпеку освітнього середовища?
27. Яким чином викладачі можуть впливати на психологічну безпеку аспірантів?
28. Які маніпулятивні аспекти можливі у викладацько-аспірантській взаємодії?
29. Як освітнє середовище впливає на формування безпечної поведінки?
30. Які стратегії формування психологічної безпеки в закладах вищої освіти?
31. Яка роль соціальної відповідальності науковця в забезпеченні суспільної безпеки?
32. Як оцінюється економічна безпека особистості?
33. Які стратегії досягнення соціально-економічної безпеки є найбільш ефективними?
34. Як економічна нестабільність впливає на психологічний стан особистості?
35. Які існують джерела негативних економічних впливів на безпеку?
36. Як класифікуються масові психічні явища?
37. У чому полягає проблема професійної зрілості особистості в умовах ризику?
38. Які загрози несе тероризм і сектантство для психіки особистості?
39. Як виявляються психофізіологічні аспекти маніпуляції свідомістю?
40. Які основні типи інформаційних небезпек загрожують психіці?
41. Який вплив мають звукові феномени на психіку людини?
42. Яким чином світлові та кольорові стимули впливають на психологічний комфорт?
43. Що таке сенсорне перевантаження і як воно впливає на безпеку?
44. Яка роль цифрової гігієни у забезпеченні психологічної безпеки?

45. Як створити безпечне інформаційне середовище для розвитку особистості?
46. Які індикатори використовуються для оцінки рівня соціально-психологічної безпеки?
47. Як інтерпретувати результати оцінювання безпеки у різних середовищах (освітньому, професійному)?
48. Які сучасні психодіагностичні методи застосовуються для вивчення безпеки особистості?
49. Як впроваджувати психологічні стратегії профілактики небезпек у роботі з групами ризику?
50. Як формуються та реалізуються міждисциплінарні підходи до вивчення психології безпеки?
51.